

آزادگان قهرمان در قالب تلویزیون

جنگ در مفهوم کلی آن به دلیل ظرفیت‌های فراوانی که در پرداخت آثار نمایشی دارد، در ایران و دنیا همواره مورد توجه کارگردانان قرار گرفته است.

جنگ در مفهوم کلی آن به دلیل ظرفیت‌های فراوانی که در پرداخت آثار نمایشی دارد، در ایران و دنیا همواره مورد توجه کارگردانان قرار گرفته است. امروز، سالروز بازگشت آزادگان سرافراز جنگ تحمیلی به کشورمان است. رسانه ملی پس از آزادی اسرای دفاع مقدس در قالب چند مجموعه تلویزیونی به این سوژه پرداخته است. گرچه 27 سال از آزادی اسرا می‌گذرد، اما همچنان این موضوع قابلیت پرداخت در آثار نمایشی را دارد؛ چراکه آزادگان و اسرای دربند رژیم بعثی عراق در طول هشت سال دفاع مقدس بخشی از تاریخ معاصر ایران هستند. البته تعداد آثار نمایشی ساخته شده با محوریت آزادگان آنقدر با فاصله زمانی زیاد است که برای یاد آوردن نام آنها باید برای مدتی طولانی به آرشیو ذهنی رجوع کرد تا به نتیجه رسید. به همین دلیل و به بهانه آغاز بازگشت آزادگان به میهن اسلامی به سریال‌های با محوریت آزادگان و بازیگرانی که نقش آزاده را بازی کرده‌اند، نقبی زده‌ایم.

نبردی دیگر؛ امینی‌نسب و احمدلو

عبدالله باکیده سال 73 مجموعه «نبردی دیگر» را با محوریت جنگ ایران و عراق و زندگی اسرای ایرانی را در زندان‌های دشمن کارگردانی کرد که سال‌ها از شبکه یک پخش شد. این مجموعه درباره گروهی از رزمندگان ایرانی بود که به اسارت نیروهای بعثی عراق در می‌آمدند و به اردوگاهی منتقل می‌شوند که فرمانده خشن و سختگیری ملقب به مشعل با بازی اکبر سنگی آن را اداره می‌کند. مشعل یکی از افسران استخبارات حزب بعث عراق بوده و حالا سخت به دنبال حاج‌زنجبیل‌زاده با بازی محمد امینی‌نسب می‌گردد؛ حاج‌زنجبیل‌زاده که خود از فرماندهان ایرانی است، در عملیات چذابه نصف صورت مشعل را با آرمی‌جی سوزانده و او حالا به دنبال انتقام است. این مجموعه براساس مستندات و خاطرات آزادگان ساخته شده بود. شاهد احمد لو نیز نقش یکی از اسرای این سریال را بازی می‌کرد.

بازگشت پرستوها؛ بهروز شعبی

«بازگشت پرستوها»؛ عنوان یکی دیگر از مجموعه‌های تلویزیونی است که با محوریت آزادگان ساخته شده. ابوالقاسم طالبی این سریال را سال 75 ساخت و یک سال بعد، از شبکه دو روی آنتن رفت. او در این سریال روزهای سخت اسارت رزمندگان در خاک عراق و بازگشتشان به میهن را به تصویر کشید. در این سریال بینندگان شاهد درگیری‌های فیزیکی اسرا با نیروهای بعثی بودند که بیشترین آن به خاطر مسائل عقیدتی و سیاسی بود. طالبی در این اثر به زیبایی و بدون این که درگیر شعارزدگی شود به بخشی از مشکلات اسرای ایرانی پرداخت. نکته جالب آن‌که بهروز شعبی نقش اسیر نوجوان سریال را بازی می‌کرد.

ایستاده در غبار؛ هادی حجازی‌فر

مینی سریال «ایستاده در غبار» به نویسندگی و کارگردانی محمدحسین مهدویان برگرفته از نسخه سینمایی این اثر است که در شش قسمت 30 دقیقه‌ای از شبکه یک پخش شد. این اثر روایتگر زندگی جاویدالآثر سردار حاج احمد متوسلیان است که شش مقطع دوران کودکی، مبارزات پیش از انقلاب، ورود به سپاه، آغاز جنگ تحمیلی و تمرکز در منطقه کردستان، فتح خرمشهر و حضور در کشور لبنان و ربایش او توسط رژیم صهیونیستی را شامل می‌شود. هادی حجازی‌فر، امیرحسین هاشمی، فرهاد فداکار و عماد محمدی در این سریال ایفای نقش کردند. البته تا امروز همچنان خبری از سرنوشت حاج احمد متوسلیان بعد از اسارت در دست نیست و ایران همچنان چشم به راه بازگشت این سردار بزرگ است.

قفسی برای پرواز؛ زندگانی و دهقان‌نسب

یوسف سیدمهدی، اواخر دهه 80 سریال «قفسی برای پرواز» را کارگردانی کرد. این سریال درباره جوانی به نام احسان است که در شهریار زندگی می‌کند. او در سفری به خرمشهر به دختری جنوبی دل

می‌بندد. با آغاز جنگ و محاصره شهر، احسان برای پیدا کردن دختر مورد علاقه خود به خرمشهر می‌رود، اما آنجا به اسارت نیروهای عراقی درمی‌آید. این مجموعه روایتگر اتفاقات تلخی بود که برای اسرا رخ می‌دهد. در این سریال، امین زندگانی و حبیب دهقان‌نسب نقش دو آزاده را به عهده داشتند که بعد از آزادی و بازگشت به میهن با استقبال مردم مواجه می‌شوند.

خاک سرخ؛ پرویز پرستویی

ابراهیم حاتمی‌کیا که کارگردان نام‌آشنایی برای مخاطبان سینما و تلویزیون است، سال 79 مجموعه‌ای جنگی به نام «خاک سرخ» را کارگردانی کرد که سال 81 از شبکه یک پخش شد. داستان این سریال درباره یک زندانی سیاسی به نام ایرج است که با پیروزی انقلاب آزاد می‌شود. او هنگام دستگیر شدنش، دخترش لیلا را گم کرده و همواره به دنبال او بوده است. در صحنه پایانی این سریال و زمانی که پدر و دختر می‌خواهند همدیگر را ببینند، ایرج برای جبران گذشته تصمیم می‌گیرد خودش را سیر بلای خانواده کند و به همین دلیل اسیر می‌شود. نقش پدر را در این سریال پرویز پرستویی به زیبایی بازی کرد و هنرنمایی‌اش برای همیشه در ذهن مخاطبان باقی ماند.

خوش‌حاشی؛ محمد کاسبی

سریال «خوش‌حاشی» به کارگردانی علی شاه حاتمی سال 83 ساخته و نوروز 84 از شبکه یک پخش شد. این سریال، داستان مردی به نام تقی با بازی محمد کاسبی بود که علاقه ویژه‌ای به کامیون خود داشت. تا این که بعد از تحولاتی که برایش رخ می‌دهد، تصمیم می‌گیرد از مردم دارو جمع‌آوری کند و با کامیونش، که حالا نامش را از خوش رکاب به خوش‌حاشی تغییر داده، برای کمک به مردم کشور عراق برود که بعد از سقوط صدام در چنگال آمریکایی‌ها اسیر هستند. در این حین اتفاقاتی برای او و شاگردش می‌افتد. شاه‌حاتمی در این سریال از زوایه طنز به مقوله اسارت نگاه کرد.

دولت مخفی؛ پژمان بازغی

سریال تلویزیونی «دولت مخفی» به بهانه سالروز بازگشت آزادگان ساخته شد. این سریال در سه فصل، سال‌های دفاع مقدس و مقاومت اسرا در اردوگاه‌های رژیم بعث را به نمایش گذاشت. فصل اول و دوم دولت مخفی را حسن برزیده ساخت و بخش سوم آن را که به اردوگاه اسرا مربوط می‌شد، رامان قویدل کارگردانی کرد. این مجموعه یک ملودرام جذاب اجتماعی - خانوادگی بود که زندگی اسرا را در اردوگاه‌ها و چشم‌پوشی‌ها، انتظاری‌ها، خانواده‌ها، هایشان را به صورت موازی به‌نمایش می‌رساند. در این سریال به این مساله تاکید شد که رزمندگان از تمام تعلقات خود گذشته و هر آنچه داشتند را در طبق اخلاص گذاشتند. نقش آزاده این سریال را پژمان بازغی بازی کرد.

همه فرزندان من؛ سعید آقاخانی

محمد دستگردی سال 1376 مجموعه «همه فرزندان من» را کارگردانی کرد که از شبکه یک پخش شد. این مجموعه تلویزیونی روایتگر زندگی دو برادر به نام‌های نصرالله و فتح‌الله بود که در دو سوی خیر و شر داستان قرار داشتند. فتح‌الله در زمان جنگ به فکر یاری رساندن به جبهه است و پسرش نیز داوطلبانه به جبهه می‌رود و شهید می‌شود، اما نصرالله در فکر معافی پسرش فواد است. فواد به جبهه اعزام می‌شود و به اسارت نیروهای عراقی در می‌آید. بالاخره در انتهای قصه با بازگشت فواد از اسارت، پدر و مادرش نیز متحول می‌شوند. نقش فواد را سعید آقاخانی بازی می‌کرد.

فاطمه عودباشی

رادیو و تلویزیون